

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ

Факультет економіки та менеджменту
Кафедра менеджменту та адміністрування

МАРУЩАК МИКОЛА МИХАЙЛОВИЧ

УДК 35.071.6

ДОСЛІДЖЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПУБЛІЧНОЇ УСТАНОВИ,
НА ПРИКЛАДІ СУХОСТАВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ

Спеціальність 281 – Публічне управління та адміністрування

АВТОРЕФЕРАТ
наукової роботи на здобуття кваліфікації магістра

Тернопіль – 2018

Робота виконана на кафедрі менеджменту та адміністрування факультету економіки та менеджменту Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник:

кандидат економічних наук, доцент
Галушак Ольга Ярополківна,
кафедра менеджменту та адміністрування
Тернопільського національного технічного
університету імені Івана Пулюя

Рецензент:

кандидат економічних наук, доцент
Дудкін Павло Дмитрович,
кафедра управління інноваційною діяльністю та
сферою послуг факультету економіки та
менеджменту Тернопільського національного
технічного університету імені Івана Пулюя

Захист відбудеться «27» грудня 2018 р. о 9⁰⁰ год. на засіданні екзаменаційної комісії у Тернопільському національному технічному університеті імені Івана Пулюя

Науковий керівник

О.Я. Галушак

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми зумовлена тим, що одним із основних центрів публічної влади в Україні є органи місцевого самоврядування. Конституція України визначає, що народ України може здійснювати владу через органи місцевого самоврядування. Відповідно до ст. 140 Конституції України місцеве самоврядування є правом територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання в сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста – самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України. Сутність місцевого самоврядування полягає в гарантованому державою праві територіальної громади, громадян та їх органів розв'язувати значну частину місцевих справ і управляти ними, діючи в межах закону, під свою відповідальність та в інтересах населення. Територіальна організація самоврядування в Україні ґрунтується на поєднанні загальнодержавних і місцевих інтересів.

Сьогодні органи місцевого самоврядування в значній мірі впливають на ефективність розвитку вітчизняних сіл, реалізуючи адміністративну реформу в Україні шляхом створення об'єднаних територіальних громад.

Метою представленої дипломної магістерської роботи є дослідження теоретичних та прикладних аспектів організації діяльності органу місцевого самоврядування – Сухоставської сільської ради.

Визначена мета дослідження передбачає виконання таких **завдань**:

- дослідити теоретичні засади організації діяльності органу місцевого самоврядування;
- провести аналіз основних аспектів публічної діяльності Сухоставської сільської ради;
- здійснити дослідження процесу бюджетного забезпечення публічної організації;
- проаналізувати систему діяльності Сухоставської сільської ради щодо надання соціального захисту та здійснення соціальних виплат;
- здійснити дослідження шляхів підвищення ефективності діяльності Сухоставської сільської ради;
- розробити пропозиції щодо покращення використання кадрового потенціалу публічної організації шляхом підвищення кваліфікації працівників;
- провести удосконалення проектної діяльності Сухоставської сільської ради шляхом розробки та впровадження проекту реконструкції клубу;
- обґрунтувати доцільність впровадження посади менеджера з регіонального розвитку у структуру публічної установи.

Об'єкт дослідження – публічна діяльність Сухоставської сільської ради.

Предметом дослідження є теоретичні та прикладні засади підвищення ефективності організації діяльності публічної установи – органу місцевого самоврядування.

Методи дослідження. Теоретичну і методологічну основу дослідження становлять загальні положення публічного управління та адміністрування, наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених з питань ефективності діяльності органів місцевого самоврядування, управління проектами, стратегічного менеджменту, бюджетного забезпечення публічної установи. У магістерській роботі використано загальнонаукові і спеціальні методи дослідження: теорії систем і системного аналізу – для ідентифікації чинників впливу зовнішнього середовища на процес надання послуг публічної організації; методу порівняння – для уточнення понятійно-категоріального апарату, оцінювання та впорядкування підходів щодо структуризації категорій ефективності, аналізу діяльності органів місцевого самоврядування України; економіко-статистичного й порівняльного аналізу – для виявлення тенденцій розвитку і структурних змін у діяльності сільських рад у цілому та досліджуваної організації зокрема; факторного та логічного аналізу – при діагностуванні та структуризації факторів впливу, ідентифікації проблем управління бюджетними ресурсами досліджуваної публічної установи; графічний – для візуалізації результатів дослідження; узагальнення – для обґрунтування ефективності організації надання публічних послуг; абстрактно-логічний – для здійснення теоретичних узагальнень і формування висновків за результатами дослідження.

Джерела дослідження. Інформаційною базою дослідження слугували матеріали праць українських і зарубіжних науковців, інформація державних органів статистики, законодавчі та нормативні документи з питань регулювання діяльності органів місцевого самоврядування, звітно-статистичні дані досліджуваної публічної установи, аналітичні публікації в науковій і спеціалізованій літературі, а також матеріали спостережень та опитувань, що їх організував автор.

Наукова новизна отриманих результатів. Наукова новизна дипломної магістерської роботи полягає у дослідженні теоретико-методичних засад, розробленні практичних рекомендацій та обґрунтуванні економічного ефекту заходів, спрямованих на підвищення ефективності надання послуг публічної організації.

Практичне значення отриманих результатів полягає в обґрунтуванні проектних рішень щодо покращення використання кадрового потенціалу публічної організації шляхом підвищення кваліфікації працівників, удосконалення проектної діяльності Сухоставської сільської ради шляхом розробки та впровадження проекту реконструкції клубу, а також впровадження посади менеджера з регіонального розвитку у структуру публічної установи.

Структура й обсяг дипломної магістерської роботи. Дипломна магістерська робота складається зі вступу, семи розділів, висновків, переліку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи – 172 сторінки комп'ютерного тексту, вона містить 28 таблиць і 15 рисунків, 9 додатків, список використаних джерел із 82 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У вступі розкрито актуальність теми магістерської роботи, встановлено мету та завдання, предмет та об'єкт, методи та інформаційну базу дослідження, а також подано структуру роботи.

У першому розділі «Теоретичні засади організації діяльності публічної установи» досліджено систему публічного управління як ефективну модель організації діяльності публічної установи, висвітлено основні підходи до оцінювання ефективності організації діяльності публічної установи, розглянуто вплив управління персоналом на ефективність організації діяльності публічної установи.

Досліджено, що сьогоденне розуміння сутності державного управління деякими українськими вченими є досить наближеним до розуміння сутності публічного управління. Розуміння сутності державного управління зазнало еволюції внаслідок розвитку демократії та громадянського суспільства у світі та зокрема в Україні. Відтак сьогодні аспект взаємодії держави і громадянського суспільства в державному управлінні є дуже важливим на відміну від традиційного бачення державного управління як організуючого і регулюючого впливу держави на суспільну життєдіяльність людей з метою її упорядкування, зберігання або перетворення, що спирається на її владну силу. Зважаючи на вищезазначене, можемо констатувати, що новий зміст, що вкладається у термін “державне управління”, є наближеним до змісту, що вкладається у такий новий термін, як “публічне управління”. Еволюція менеджменту у державному секторі привела до появи таких нових понять, як “належне врядування” (good governance), “глобальне врядування” (global governance), “зайняте врядування” (engaged governance) тощо.

Результати проведених досліджень свідчать, що ефективність публічного управління – це не просто співвідношення між результатами і затратами, а досягнення соціально значущих результатів при суспільно виправданих затратах. Ефективність публічного управління – це комплексне поняття, яке залежить від багатьох факторів, зокрема економічних, соціальних, політичних, організаційних тощо. Відсутність єдиної, універсальної системи оцінювання ефективності публічного управління цілком зрозуміла. Адже ефективність ураховує мету, цілі, завдання, тобто всю специфіку конкретної публічної інституції, що не є загальною. Тому цілком правомірним вважаємо індивідуальний підхід до кожного об'єкта управління і розробку індивідуальної системи критеріїв та показників оцінювання ефективності функціонування об'єкта публічного управління.

Таким чином, можемо зазначити, що процеси євроінтеграції створюють умови децентралізації публічного управління, участі громадян у прийнятті рішень локальної влади, більш «прозорого» надання послуг. Але зі зміцненням тісних інтеграційних процесів виникає потреба в більш ефективній роботі публічних організацій.

У другому розділі «Аналіз основних аспектів публічної діяльності Сухоставської сільської ради» проведено загальну характеристику організації системи управління Сухоставської сільської ради, досліджено процес бюджетного забезпечення діяльності публічної організації, здійснено аналіз системи діяльності Сухоставської сільської ради щодо надання соціального захисту та здійснення соціальних виплат.

Досліджено, що Сухоставська сільська рада – адміністративно-територіальна одиниця та орган місцевого самоврядування в Гусятинському районі Тернопільської області. Адміністративний центр – село Сухостав. Сухоставська сільська рада представляє спільні інтереси територіальної громади села Сухостав, здійснює від її імені та в її інтересах функції, та повноваження місцевого самоврядування.

Результати аналізу кількісних характеристик розвитку Сухоставської сільської громади свідчать про ряд негативних тенденцій у динаміці 2015-2017 років. До них можемо віднести значне зменшення чисельності населення села, зокрема кількості осіб працездатного віку, дітей шкільного та дошкільного віку, а також зниження густоти населення. Позитивними тенденціями є зростання обсягу земель у приватній власності та збільшення кількості осель.

Дослідження процесу бюджетного забезпечення діяльності публічної організації дало змогу зробити висновок про те, що найбільшу питому вагу у структурі надходжень місцевого бюджету Сухоставської сільської ради склали податок та збір на доходи фізичних осіб (47,37%), єдиний податок (22,49%), а також сплата за землю (16,55%). Аналізуючи обсяги податкових надходжень у динаміці 2016-2018 років, можемо зазначити, що їх величина демонструвала тенденцію до зростання. Це можна пояснити збільшенням кількості підприємців, які здійснюють діяльність на території досліджуваної громади, а також зростанням обсягу доходів населення. У динаміці 2016-2017 років можемо спостерігати значне підвищення обсягів сплати за землю (на 74,44%), єдиного податку (на 41,06%), проте зниження обсягу інших платежів, сплачених до бюджету (на 18,19%).

Результати аналізу системи діяльності Сухоставської сільської ради щодо надання соціального захисту та здійснення соціальних виплат дозволив зробити висновок про значну результативність роботи відділу соціального захисту населення, який працює у складі сільської ради з 1 серпня 2017 року. До основних функцій відділу відносяться: забезпечення призначення та виплати соціальної допомоги, компенсацій та інших соціальних виплат, встановлених законодавством України, а також надання субсидій для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг, придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива.

У третьому розділі «Дослідження шляхів підвищення ефективності діяльності Сухоставської сільської ради» було обґрунтовано доцільність покращення використання кадрового потенціалу публічної організації шляхом підвищення кваліфікації працівників, розроблено пропозиції щодо удосконалення проектної діяльності Сухоставської сільської ради

шляхом розробки та впровадження проекту реконструкції клубу, визначено економічну ефективність впровадження посади менеджера з регіонального розвитку у структуру публічної установи.

Результати проведених досліджень дозволяють стверджувати, що дуже важливим завданням на сьогодні є навчання та підвищення кваліфікації працівників і посадових осіб органів місцевого самоврядування Сухоставської сільської ради та створення належних умов для забезпечення їх професійного розвитку. Саме тому перша проектна пропозиція стосується покращення використання кадрового потенціалу публічної організації шляхом підвищення кваліфікації працівників.

У результаті отриманих освітніх послуг на основі широкого використання вітчизняних та світових досягнень у галузі освіти, залучення інноваційних технологій навчання працівники та посадові особи Сухоставської сільської ради здобудуть практичні знання в галузі місцевого самоврядування, розбудови територіальних громад; удосконалять практичні вміння щодо впровадження реформи децентралізації, прийняття обґрунтованих управлінських рішень; ознайомляться з найактуальнішими питаннями теорії і практики державного управління й місцевого самоврядування для узагальнення та поширення досвіду; отримають можливість оцінити зміст своєї діяльності відповідно до сучасних вимог розвитку місцевого самоврядування, а також підвищать свій загальноосвітній і професійний рівень задля розвитку громади.

З метою підвищення ефективності проектної діяльності Сухоставської сільської ради та активізації культурної діяльності села пропонуємо до впровадження проект реконструкції Сухоставського сільського клубу як перший крок до створення «Центру місцевої активності». Актуальність проекту визначається необхідністю запровадження нової системи в роботі закладів культури через модернізацію форм і змісту культурного дозвілля, в напрямку збереження духовності громади, підвищення рівня адаптації можливостей закладу культури до реальних потреб села і громади в цілому, забезпечення права дітей, молоді, дорослого населення на спілкування, згуртування, активізацію громадян, творчий розвиток та змістовне дозвілля.

Очікувані результати проекту: підвищення рівня культурно-естетичного виховання дітей та молоді, створення належних умов для проведення культурно-масової роботи, ведення просвітницьких заходів, популяризації здорового способу життя, розширення сфери діяльності закладу, удосконалення механізму залучення громадськості до вирішення проблем села Сухостав, зменшення рівня міграції молоді з села до міста та зниження рівня злочинності.

З ціллю впровадження передових концепцій розвитку органів місцевого самоврядування у рамках реформи децентралізації пропонуємо створити у Сухоставській сільській раді посаду менеджера з регіонального розвитку. Ефектом створення посади менеджера з регіонального розвитку буде підвищення ефективності діяльності Сухоставської громади та формування за її участі об'єднаної територіальної громади.

У четвертому розділі «Спеціальна частина» проведено дослідження основних тенденцій та шляхів розвитку сільських територій України, а також проаналізовано правові аспекти діяльності Сухоставської сільської ради.

У п'ятому розділі «Обґрунтування економічної ефективності» обґрунтування проектних рішень щодо покращення використання кадрового потенціалу публічної організації шляхом підвищення кваліфікації працівників, удосконалення проектної діяльності Сухоставської сільської ради шляхом розробки та впровадження проекту реконструкції клубу, а також впровадження посади менеджера з регіонального розвитку у структуру публічної установи.

У шостому розділі «Охорона праці» досліджено законодавчу і нормативну базу охорони праці в Україні, визначено повноваження та обов'язки органів місцевого самоврядування в галузі охорони праці, досліджено роль навчання, перевірки знань та інструкцій з питань охорони праці працівників публічної установи.

У сьомому розділі «Безпека в надзвичайних ситуаціях» висвітлено окремі питання організації та проведення досліджень з оцінки стійкості роботи установ під час надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, визначено доцільність реалізації вимог забезпечення стійкого функціонування державної установи та бізнесу в умовах надзвичайних ситуацій.

У восьмому розділі «Екологія» досліджено основні аспекти використання еколого-економічних нормативів при плануванні природокористування, досліджено наукові засади раціонального природокористування й охорони навколишнього середовища.

ВИСНОВКИ

Отже, у представленій магістерській роботі проведено дослідження особливостей організації діяльності публічної установи та розроблено проектні пропозиції щодо підвищення ефективності діяльності Сухоставської сільської ради.

Результати проведених досліджень свідчать, що ефективність публічного управління – це не просто співвідношення між результатами і затратами, а досягнення соціально значущих результатів при суспільно виправданих затратах. Ефективність публічного управління – це комплексне поняття, яке залежить від багатьох факторів, зокрема економічних, соціальних, політичних, організаційних тощо. Відсутність єдиної, універсальної системи оцінювання ефективності публічного управління цілком зрозуміла. Адже ефективність ураховує мету, цілі, завдання, тобто всю специфіку конкретної публічної інституції, що не є загальною. Тому цілком правомірним вважаємо індивідуальний підхід до кожного об'єкта управління і розробку індивідуальної системи критеріїв та показників оцінювання ефективності функціонування об'єкта публічного управління.

Таким чином, можемо зазначити, що процеси євроінтеграції створюють умови децентралізації публічного управління, участі громадян у прийнятті рішень локальної влади, більш «прозорого» надання послуг. Але зі зміцненням тісних інтеграційних процесів виникає потреба в більш ефективній роботі публічних організацій.

Досліджено, що Сухоставська сільська рада – адміністративно-територіальна одиниця та орган місцевого самоврядування в Гусятинському районі Тернопільської області. Адміністративний центр – село Сухостав. Сухоставська сільська рада представляє спільні інтереси територіальної громади села Сухостав, здійснює від її імені та в її інтересах функції, та повноваження місцевого самоврядування.

Результати аналізу кількісних характеристик розвитку Сухоставської сільської громади свідчать про ряд негативних тенденцій у динаміці 2015-2017 років. До них можемо віднести значне зменшення чисельності населення села, зокрема кількості осіб працездатного віку, дітей шкільного та дошкільного віку, а також зниження густоти населення. Позитивними тенденціями є зростання обсягу земель у приватній власності та збільшення кількості осель.

Результати аналізу системи діяльності Сухоставської сільської ради щодо надання соціального захисту та здійснення соціальних виплат дозволив зробити висновок про значну результативність роботи відділу соціального захисту населення, який працює у складі сільської ради з 1 серпня 2017 року. До основних функцій відділу відносяться: забезпечення призначення та виплати соціальної допомоги, компенсацій та інших соціальних виплат, встановлених законодавством України, а також надання субсидій для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг, придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива.

Результати проведених досліджень дозволяють стверджувати, що дуже важливим завданням на сьогодні є навчання та підвищення кваліфікації працівників і посадових осіб органів місцевого самоврядування Сухоставської сільської ради та створення належних умов для забезпечення їх професійного розвитку. Саме тому перша проектна пропозиція стосується покращення використання кадрового потенціалу публічної організації шляхом підвищення кваліфікації працівників.

У результаті отриманих освітніх послуг на основі широкого використання вітчизняних та світових досягнень у галузі освіти, залучення інноваційних технологій навчання працівники та посадові особи Сухоставської сільської ради здобудуть практичні знання в галузі місцевого самоврядування, розбудови територіальних громад; удосконалять практичні вміння щодо впровадження реформи децентралізації, прийняття обґрунтованих управлінських рішень; ознайомляться з найактуальнішими питаннями теорії і практики державного управління й місцевого самоврядування для узагальнення та поширення досвіду; отримають можливість оцінити зміст своєї діяльності відповідно до сучасних вимог розвитку місцевого самоврядування, а також підвищать свій загальноосвітній і професійний рівень задля розвитку громади.

З метою підвищення ефективності проектної діяльності Сухоставської сільської ради та активізації культурної діяльності села пропонуємо до впровадження проект реконструкції Сухоставського сільського клубу як перший крок до створення «Центру місцевої активності». Актуальність проекту визначається необхідністю запровадження нової системи в роботі закладів культури через модернізацію форм і змісту культурного дозвілля, в напрямку збереження духовності громади, підвищення рівня адаптації можливостей закладу культури до реальних потреб села і громади в цілому, забезпечення права дітей, молоді, дорослого населення на спілкування, згуртування, активізацію громадян, творчий розвиток та змістовне дозвілля.

Очікувані результати проекту: підвищення рівня культурно-естетичного виховання дітей та молоді, створення належних умов для проведення культурно-масової роботи, ведення просвітницьких заходів, популяризації здорового способу життя, розширення сфери діяльності закладу, удосконалення механізму залучення громадськості до вирішення проблем села Сухостав, зменшення рівня міграції молоді з села до міста та зниження рівня злочинності.

З ціллю впровадження передових концепцій розвитку органів місцевого самоврядування у рамках реформи децентралізації пропонуємо створити у Сухоставській сільській раді посаду менеджера з регіонального розвитку. Ефектом створення посади менеджера з регіонального розвитку буде підвищення ефективності діяльності Сухоставської громади та формування за її участі об'єднаної територіальної громади.

АНОТАЦІЯ

Марущак М.М. Дослідження організації діяльності публічної установи, на прикладі Сухоставської сільської ради [Рукопис]: комплексна дипломна робота на здобуття кваліфікації магістра за спеціальністю 281 / Марущак Микола Михайлович; ТНТУ. — Тернопіль: [б. в.], 2018. — 172 с.

Магістерська робота: 172 с., 15 рис., 28 табл., 9 додатків, 82 літературних джерела.

Об'єкт дослідження – публічна діяльність Сухоставської сільської ради.

Метою роботи є дослідження теоретичних та прикладних аспектів організації діяльності органу місцевого самоврядування.

Методи дослідження – економіко-статистичного, системного та порівняльного аналізу, метод експертного опитування, діалектичного пізнання, економічного синтезу.

Розроблено проектні рішення щодо покращення використання кадрового потенціалу публічної організації шляхом підвищення кваліфікації працівників, удосконалення проектної діяльності Сухоставської сільської ради шляхом розробки та впровадження проекту реконструкції клубу, а також впровадження посади менеджера з регіонального розвитку у структуру публічної установи.

Результати дослідження впроваджено у діяльність Сухоставської сільської ради.

Ключові слова: публічне управління та адміністрування, орган місцевого самоврядування, адміністративні послуги, проектна діяльність, підвищення кваліфікації.

ABSTRACTS

Marushchak M.M. Investigation of the organization activity of a public institution Suhostav village council [Manuscript]: comprehensive thesis for obtaining the qualification master's degree in 281 / Mykola Marushchak; TNTU. - Ternopil [b. in.], 2018. - 172 p.

Master thesis: 172 pages, 15 figures, 28 tables, 9 appendixes, 82 references.

The Object of Investigation – public activity of the Suhostav village council.

The Aim of the Work is an investigating of theoretical and applied aspects of the the local government organization.

Research methods – economic and statistical, and comparative analysis, expert survey method, dialectical knowledge, economic synthesis.

Design decisions were made to improve the use of the personnel potential of a public organization through the improvement of the skills of employees, improvement of the project activity of the Suhostav rural council through the development and implementation of a project for the reconstruction of the club, as well as the introduction of the position of the manager of regional development in the structure of a public institution.

The results were implemented in the activity of the Suhostav village council.

Key words: public administration and administration, local self-government body, administrative services, project activity, qualification improvement.